

Nord-Trøndelag Kriresenter IKS

Eierskapskontroll for Tydal kommune

2022
EK1037

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne eierskapskontrollen på oppdrag fra Tydal kommunes kontrollutvalg i perioden oktober 2022 til januar 2023.

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt d). Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens interesser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Leidulf Skarbø, prosjektmedarbeider Sunniva Tusvik Sæter, og kvalitetssikrere Anna Ølnes og Mette Sandvik. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Tydal kommune, jf kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Eierskapskontrollen er gjennomført i henhold til NKRFs' standard for forvaltningsrevisjon, RSK 002.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt norge.no.

Oppdal, 19.01.2023

Leidulf Skarbø

Oppdragsansvarlig revisor

Sunniva Tusvik Sæter

Prosjektmedarbeider

¹ Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Rapporten dreier seg om Tydal kommunes eierstyring av Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS. Selskapet eies av 22 kommuner, hvor Tydal kommune sin eierandel er 0,5 prosent. Eierstyringen i et interkommunalt selskap utøves gjennom representantskapet, hvor ordføreren i Tydal er medlem.

Revisjonen har undersøkt om kommunestyret har lagt føringer for hvordan eierstyringen skal utøves, og om disse etterleves. Slike føringer kan være nedfelt i kommunens eierskapsmelding, i selskapsavtalen, eller i andre kommunestyrevedtak om selskapet. Det er et lovkrav at eierskapsmeldingen skal behandles minst én gang i valgperioden. Så langt har ikke Tydal kommune innfridd dette kravet, men etter planen vil administrasjonen legge frem saken før neste valg. Kommunen har et eierskapsreglement som ble vedtatt i 2016, og behovet for en oppdatering blir synliggjort ved at Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS ikke er omtalt i dokumentet.

Kommunestyret har vedtatt selskapsavtalen og utnevnt ordføreren som eierrepresentant. Ordføreren har deltatt i representantskapsmøtene, og dette organet har behandlet lovpålagte saker etter IKS-loven. Det har ikke vært noen spesielle saker til behandling som tilsier at ordføreren burde innhentet særskilt mandat fra kommunestyret. Revisjonen anbefaler likevel at kommunen bør vurdere om det skal nedfelles noen generelle retningslinjer for hvilke typer saker som må behandles i kommunestyret før de skal behandles i selskapenes eierorgan.

KS anbefaler at formelle møter i eierforumet bør suppleres med mer uformelle eiermøter med selskapet, og at det bør avlegges årlige rapporter til kommunestyret om selskapenes virksomhet og resultat. Behovet for å holde seg orientert om driften i kommunalt eide selskaper avhenger av kommunens eierandel og selskapets betydning for offentlig oppgaveløsning. Revisjonen har derfor forståelse for at kommunen ikke har sett behov for eiermøter, og at det anses som tilstrekkelig å legge frem selskapets regnskap og årsberetning som referatsak for kommunestyret.

Selskapsforvaltningen ivaretas av selskapets styre og daglige leder. Å bruke eiermakt til å gripe inn i selskapsforvaltningen, bryter med normene for hvordan selvstendige selskaper skal styres. Etter revisjonens mening etterlever Tydal kommune denne rollefordelingen. Eierens oppgave er å påse at det velges styremedlemmer som til sammen har rett kompetanse for å ivareta oppgaven sin. Dette bør skje etter innstilling fra en valgkomité, noe som er nedfelt i selskapsavtalen for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS. Etter revisors mening kunne det imidlertid styrket kommunens eierstyring dersom representantskapet fastsatte noen retningslinjer for det arbeidet som valgkomitéens er satt til å gjøre.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	7
1.1 Bestilling.....	7
1.2 Problemstillinger.....	7
1.3 Bakgrunn.....	7
1.4 Metode	9
2 Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS.....	10
2.1 Selskapets virksomhet.....	10
2.2 Selskapets eiere.....	11
2.3 Selskapets organisering og ledelse	11
2.4 Selskapets økonomi	12
3 Eierstyring	13
3.1 Hovedproblemstilling og avgrensning	13
3.2 Kommunestyrets føringer for eierskapet	13
3.2.1 Problemstilling	13
3.2.2 Revisjonskriterier	13
3.2.3 Funn	13
3.2.4 Revisors vurdering	16
3.3 Eierrepresentasjon	16
3.3.1 Problemstilling	16
3.3.2 Revisjonskriterier	16
3.3.3 Funn	17
3.3.4 Revisors vurdering	18
3.4 Eierens kommunikasjon med selskapet.....	19
3.4.1 Problemstilling	19
3.4.2 Revisjonskriterier	19
3.4.3 Funn	19
3.4.4 Revisors vurdering	20
3.5 Utvelgelse og valg av styre.....	20
3.5.1 Problemstilling	20
3.5.2 Revisjonskriterier	20
3.5.3 Funn	20
3.5.4 Revisors vurdering	22
4 Høring	23
5 Konklusjoner og anbefalinger	24
5.1 Konklusjon.....	24
5.2 Anbefalinger	25

Kilder	26
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	27
Vedlegg 2 – Høringssvar	32

Tabell

Tabell 1. Eierandeler i selskapet	11
Tabell 2. Styret for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS i 2022	12
Tabell 3. Hovedtall fra regnskapet til Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS.....	12
Tabell 4. Selskapsavtalens innhold sammenlignet med minimumskrav i IKS- lovens § 4.....	14
Tabell 5. Representantskapets behandling av lovpålagte saker de to siste årene.....	18

1 INNLEDNING

I dette kapitlet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger, bakgrunnen for prosjektet og hvilken metode revisjonen har benyttet for å innhente informasjon.

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Tydal kommune bestilte i sak 13/22 den 19. mai 2022 en eierskapskontroll for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS. Bestillingen var forankret i kommunestyrets plan for eierskapskontroll². På grunnlag av de problemstillingene som ble skissert, utarbeidet Revisjon Midt-Norge en prosjektplan. Prosjektplanen ble behandlet i kontrollutvalgets sak 26/22 den 10. november 2022.

1.2 Problemstillinger

Formålet med eierskapskontrollen er å finne ut hvordan Tydal kommune utøver eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS. Hovedproblemstillingen kontrollutvalget ønsket svar på var følgende:

«Utøver kommunen eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS i tråd med kommunestyrets vedtak, lovkrav og etablerte normer for god eierstyring?»

Under dette ble det bedt om svar på noen sentrale tema:

1. Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves?
2. Utøves eierskapet i tråd med IKS-loven og kommunestyrets føringer?
3. Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring?
4. Skjer utvelgelsen og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?

1.3 Bakgrunn

Kommuner har stor frihet i hvordan virksomheten skal organiseres. Når kommunestyret velger å legge deler av virksomheten i egne selskaper, endres betingelsene for folkevalgt styring og kontroll. De styringssystemene som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen, skal følges. Å styre gjennom selskapenes eierorganer har et mer indirekte preg enn politisk styring av den kommunale organisasjonen.

² Plan for eierskapskontroll 2020-2024, vedtatt av kommunestyret 17.12.2020.

De ulike selskapsformene har egne lover for hvordan virksomheten skal organiseres. Et fellestrekk er det klare skillet mellom selskapenes eierorgan og styreorgan. Oppgaven til eieren er å trekke opp ytre rammer slik som eierstrategi, eierskapsmelding, selskapsavtaler, vedtekter og styreinstruks. Denne eierrollen skal utøves i eierorganet gjennom eierrepresentanter. Oppgaven til eierrepresentanten er å ivareta den kommunale eieren sine interesser. I et interkommunalt selskap er det representantskapet som er eierorgan, og i et aksjeselskap er det generalforsamlingen. For å sikre det demokratiske eierskapet, er det viktig at kommunen etablerer systemer for at vedtak som fattes i eierorganet er forankret i kommunestyret.

Selskapsforvaltningen skal ivaretas av selskapets styre, og den løpende ledelsen av selskapets daglige leder. De skal forholde seg til de ytre rammene som er trukket opp av eierne. Innenfor disse rammene skal styret ha ensidig søkelys på å ivareta selskapets interesser. Å bruke eiermakt til å gripe inn i selskapsforvaltningen, bryter med normene for hvordan selvstendige selskaper skal styres.

Styringsformen i et interkommunalt selskap ligger noe nærmere til offentlig forvaltning enn et aksjeselskap. Opprinnelig var selskapsformen tilrettelagt for interkommunalt samarbeid av forretningsmessig art³, men har etter hvert fått langt større utbredelse. Prinsippene fra selskapsretten ligger til grunn, men fra lovgiver ble de sett i sammenheng med prinsippene fra offentlig rett⁴. Dette er markert ved at budsjett- og økonomiplaner, salg av eiendom, pantsettelse og vesentlige investeringer skal vedtas av representantskapet. I et aksjeselskap er dette oppgaver for styret. Deltakeransvaret er også forskjellig; mens man i et aksjeselskap bare hefter for innskutt kapital, hefter deltakerne i et interkommunalt selskap for en andel av selskapets samlede forpliktelser.

Eierstyring krever kompetanse, styringssignaler og rolleavklaring. KS har kommet med anbefalinger om hvordan kommunene kan sikre godt eierskap, selskapsledelse og kontroll av fristilte selskaper⁵. Temaet er en del av KS sitt folkevalgprogram. I den nye kommuneloven har en kommunal eierskapsmelding blitt løftet til et lovpålegg. Formålet med en eierskapsmelding er å gi politikerne en oversikt og bevissthet rundt eierrollen, slik at man sikrer god demokratisk kontroll over eierinteressene. Gjennom eierskapsmeldingen skal kommunestyret fastsette prinsipper for eierstyringen, og angi hva som er kommunens formål med å eie det enkelte selskap.

³ Ot.prop. nr 53 (1997-1998) pkt 4.1.1

⁴ Kommunal- og distriktsdepartementet: Høringsnotat om endring av IKS-loven 25. mai 2022, s. 6

⁵ KS: Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll (2020)

1.4 Metode

Eierskapskontrollen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for eierskapskontroll, RSK 002. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Tydal kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3. Revisjonen har hentet data fra intervju og dokumentgjennomgang.

Det er gjennomført intervju med ordføreren for å få kjennskap til hvordan eierstyringen utøves. Intervjuet ble gjennomført i form av et videomøte. Revisjonen benyttet en strukturert intervjuguide, som ikke var kjent for ordføreren på forhånd. Referat fra intervjuet har blitt godkjent av ordføreren.

Revisjonen har gått gjennom kommunens eierskapsreglement og politiske saker relatert til eierstyringen av Nord-Trøndelag Krisesenter IKS. Dette for å se hvilket formelt grunnlag eierstyringen er basert på. Det er også stilt spørsmål via epost og telefon til selskapet og kommunens servicekontor.

Etter revisors vurdering gir metodene for datainnsamling til sammen et tilstrekkelig grunnlag for å kunne konkludere på problemstillingene. Informasjonen fra ordføreren kunne ha blitt supplert med synspunkter fra kommunestyrets medlemmer, eksempelvis gjennom en spørreundersøkelse. Dette ville lagt beslag på ressurser som etter revisors vurdering neppe ville forsvart verdien av tilleggsinformasjonen.

2 NORD-TRØNDELAG KRISESENTER IKS

I dette kapitlet vil selskapets virksomhet, dets eiere, organisering og økonomi bli presentert.

2.1 Selskapets virksomhet

Virksomheten til Nord-Trøndelag Krisesenter har blitt drevet siden 1981. Frem til 1. oktober 2016 skjedde det i regi av en privat, frivillig organisasjon. Nord-Trøndelag Krisesenter IKS overtok eiendeler og ansatte gjennom en virksomhetsoverdragelse.

I selskapsavtalen for Nord-Trøndelag Krisesenter IKS⁶ er det i § 4 angitt følgende formålsbestemmelser for virksomheten:

- Nord-Trøndelag Krisesenter skal sikre et godt og helhetlig tilbud til kvinner, barn og menn som er utsatt for vold i nære relasjoner, og å sikre at lov om kommunale krisesentertilbud av 19.6.2009 etterleves.
- Nord-Trøndelag Krisesenter kan yte bistand til andre enn deltakerkommunene innenfor de rammer som styret til enhver tid fastsetter.
- Samarbeidet med frivilligheten fortsetter.

På selskapets hjemmeside⁷ er det angitt følgende mål:

«Vi skal være et senter som gir hjelp, veiledning og trygghet til mennesker utsatt for vold i nære relasjoner. Vi skal gjennom våre arbeidsmetoder gi brukerne støtte og bistand til å komme ut av en vanskelig livssituasjon og også forebygge ny vold. Krisesenteret skal ha et særlig fokus på barn som har vært utsatt for vold eller har levd med vold i familien.»

Virksomheten består av botilbud, telefonveiledning, dagtilbud og oppfølging i reetableringsfasen. I tillegg formidles det kontakt med andre deler av hjelpeapparatet. Kommunene er lovpålagt å sørge for at det finnes et krisesentertilbud⁸.

Senteret er lokalisert i Verdal, og har 16 ansatte med rundt 8 årsverk.

⁶ Revidert selskapsavtale ble sist fastsatt av representantskapet den 26.11.2019

⁷ www.krisesenteret-nt.no

⁸ Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova) LOV-2009-16-19-44

2.2 Selskapets eiere

Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS eies av 22 kommuner, hvor Tydal, Selbu, Osen og Indre Fosen deltar sammen med kommunene som hørte til Nord-Trøndelag fylke. Deltakerandelen er basert på innbyggertall, med justering hvert fjerde år. Andelene ble sist justert i 2019. Eierandelen til Tydal kommune er 0,5 prosent.

Tabell 1. Eierandeler i selskapet

Eierkommune	Eierandel i prosent	Eierkommune	Eierandel i prosent
Steinkjer	16,3	Meråker	1,6
Stjørdal	16,0	Grong	1,6
Levanger	13,5	Snåsa	1,4
Namsos	10,2	Lierne	0,9
Verdal	10,0	Høylandet	0,8
Indre Fosen	6,6	Flatanger	0,7
Nærøysund	6,4	Osen	0,6
Inderøy	4,5	Namsskogan	0,6
Selbu	2,7	Tydal	0,5
Overhalla	2,6	Leka	0,4
Frosta	1,8	Røyrvik	0,3

Kilde: Selskapsavtale av 26.11.19

2.3 Selskapets organisering og ledelse

Kriesesenteret er organisert som et interkommunalt selskap, og er dermed underlagt IKS-loven. I et interkommunalt selskap utøver deltakerne sine eierinteresser gjennom representantskapet, som er selskapets øverste myndighet. Medlemmene i representantskapet oppnevnes av det enkelte kommunestyre. I selskapsavtalen for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS er det bestemt at deltakere som eier mer enn 5 prosent av selskapet skal ha to representanter, og alle andre én. Følgelig har representantskapet 29 medlemmer. Representantskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS velger selv sin leder og nestleder.

Ifølge IKS-loven § 7 skal representantskapet behandle selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan, samt andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i dette organet.

Representantskapet i Nord-Trøndelag IKS velger 5 av 6 medlemmer til selskapets styre, styrets leder og dets nestleder. Styrevalget skal skje etter innstilling fra en valgkomité. Det siste styremedlemmet velges av og blant de fast ansatte i selskapet. Styret har ansvaret for

selskapsforvaltningen, og at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, avtale og innenfor vedtatt budsjett⁹.

Tabell 2. Styret for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS i 2022

	Medlem	Vara
Styrets leder	Peter Daniel Aune (Levanger)	Liv Elden Djokoto (Høylandet)
Styrets nestleder	Ester Brønstad (Snåsa)	Ragnhild Moum Agle (Snåsa)
Styremedlem	Hanne Lingen (Namsos)	Elisabeth Johansen (Meråker)
Styremedlem	Anne Kari Haugdal (Verdal)	Edith Valfridsson (Lierne)
Styremedlem	Ivar Kvalø (Nærøysund)	
Styremedlem	Marna Ramsøy (Ansattrepresentant)	Wenche C. Norberg

Kilde: Selskapets årsberetning for 2021

Styret ansetter selskapets daglige leder. Daglig leder har ansvaret for den løpende virksomheten, og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt.

2.4 Selskapets økonomi

Tabell 3. Hovedtall fra regnskapet til Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS

	2020	2021
Driftsinntekter	8 806 225	8 774 118
Brutto driftsresultat	62 223	109 515
Regnskapsmessig resultat	111 733	115 260
Disposisjonsfond	1 664 947	1 933 566
Langsiktig lånegjeld	0	0

Kilde: Årsregnskap 2021 for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS

⁹ Selskapsavtalens § 8, jf IKS-lovens § 13.

3 EIERSTYRING

I dette kapittelet vil vi undersøke om kommunen lever opp til sentrale krav og forventninger om hvordan eierstyringen av et interkommunalt selskap skal utøves.

3.1 Hovedproblemstilling og avgrensning

«Utøver kommunen eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS i tråd med kommunestyrets vedtak, lovkrav og etablerte normer for god eierstyring?»

Hovedproblemstillingen har blitt avgrenset til fire tema:

- Kommunestyrets føringer for eierskapet.
- Hvordan eierrepresentasjonen utøves.
- Eierens kommunikasjon med selskapet.
- Utvelgelse og valg av styre.

For hver enkelt av disse temaene er det utformet problemstillinger og revisjonskriterier som fakta om kommunens eierstyring har blitt vurdert opp mot.

3.2 Kommunestyrets føringer for eierskapet

3.2.1 Problemstilling

«Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves?»

3.2.2 Revisjonskriterier

- Det skal foreligge en selskapsavtale vedtatt av kommunestyret som tilfredsstillende kravene i IKS-loven.
- Kommunestyret må behandle en eierskapsmelding som tilfredsstillende kommunelovens minstekrav minst én gang i valgperioden.
- Kommunen bør følge KS sin anbefaling om jevnlig å revidere styringsdokumentene som regulerer styringen av selskapet.

Revisjonskriteriene og kildene til disse er beskrevet nærmere i vedlegg 1.

3.2.3 Funn

Selskapsavtale

Den gjeldende selskapsavtalen for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS er datert 26.11.2019, der den opprinnelige selskapsavtalen fra stiftingen i 2015 ble revidert som følge av endringer i innbyggertall og kommunestruktur.

Gjeldende selskapsavtale ble behandlet og vedtatt av Tydal kommunestyre i sak 32/21 den 29.04.2021. I beslutningsgrunnlaget fra kommunedirektøren heter det:

«Representantskapet vedtok den 19.11.19 innstilling til behandling i kommunestyrene. Kommunedirektørens innstilling er likelydende med representantskapet sin innstilling. På grunn av en intern glipp i krisesenteret kommer saken til behandling en god del forsinket etter at endringene er foretatt. Denne forsinkelsen medfører ingen endringer for Tydal kommune.»

Daglig leder i Nord-Trøndelag Krisesenter IKS opplyser til revisjonen at det ble avglemt å sende saken til politisk behandling i etterkant av representantskapets møte i november 2019. Saken ble først sendt til eierkommunene i februar 2021.

Ifølge ordføreren var det ingen spesielle diskusjoner i kommunestyret under behandlingen av selskapsavtalen.

Tabell 4. Selskapsavtalens innhold sammenlignet med minimumskrav i IKS-lovens § 4

Minimumskrav i IKS-loven	Selskapsavtale for Nord-Trøndelag Krisesenter IKS
Selskapets foretaksnavn	Foretaksnavn er angitt i § 1.
Angivelse av deltakerne	Deltakerne er opplistet i § 5.
Selskapets formål	Formålet er angitt i § 4 gjennom tre punkter.
Den kommunen der selskapet skal ha sitt hovedkontor	I § 3 er det fastsatt at hovedkontoret skal ligge i Verdal kommune.
Antall styremedlemmer	Ifølge § 6 skal styret ha 6 medlemmer, hvorav 5 skal velges av representantskapet.
Deltakernes innskuddsplikt og pliktige ytelser	Årlig innskuddsplikt skal ifølge § 5 minst tilsvare overføringer for krisesentre gjennom det kommunale inntektssystemet.
Den enkelte deltakers eierandel	Eierandel og justeringsbestemmelser er fastsatt i § 5.
Antall medlemmer i representantskapet og hvor mange den enkelt deltaker oppnevner	Ifølge § 7 skal representantskapet ha 29 medlemmer, og antallet for hver enkelt deltaker er oppgitt.

Kilde: IKS-loven og selskapsavtalen for Nord-Trøndelag Krisesenter IKS

Ifølge daglig leder i Nord-Trøndelag Kriresenter IKS ble den reviderte selskapsavtalen sendt til politisk behandling i alle deltakerkommunene, men til tross for påminnelser har de bare fått tilbakemelding fra 15 av de 22 kommunene.

Den opprinnelige selskapsavtalen av 20.11.2015 er signert av ordførerne i alle deltakerkommunene. Den reviderte selskapsavtalen er ikke signert. Dette skyldes ifølge selskapets daglige leder at representantskapet har avholdt digitale møter, og at selskapet så langt ikke har anskaffet noen løsning for elektronisk signering.

Eierskapsmelding

Tydal kommune har et eierskapsreglement som ble behandlet av kommunestyret i sak 80/16 den 06.10.2016. I saksopplysningene heter det:

«Etter tidligere å ha hatt et vedtak om å ha en eierstrategi vedtok kommunestyret i sak 52/10 at eierskapet ikke er så omfattende at dette behovet er til stede. Videre vedtok de at kommunens valgte representanter i selskaper der kommunen har eierandeler skal rapportere til ordfører og at alle årsmeldinger og regnskap fra de samme selskaper skal legges frem for kommunestyret.»

I saksfremlegget ble det vist til at et lovkrav om eierskapsmelding var på trappene. I rådmannens vurdering ble det anbefalt å ha et nøkternt dokument som var enkelt å følge opp. Dette ble markert ved å bruke begrepet «eierskapsreglement» i stedet for «eierskapsmelding».

Eierskapsreglementet fra 2016 inneholder en oversikt over kommunens eierskap. 13 ulike aksjeselskaper og interkommunale selskaper er listet opp, men Nord-Trøndelag Kriresenter IKS er ikke blant disse. Overtakelsesdatoen for selskapet var satt til 1. oktober 2016, og Tydal kommune var dermed ikke eier på tidspunktet for rådmannens saksforberedelse. Ordføreren forteller at det også har skjedd andre endringer i kommunens eierskap siden 2016.

I inneværende valgperioden har ikke Tydal kommunestyre behandlet eierskapsreglementet eller noe annet dokument som tjener funksjonen til en eierskapsmelding etter kommunelovens § 26-1. Ordføreren forteller at arbeidet med et slikt dokument har blitt nedprioritert under pandemien, og at saken vil bli behandlet i 2023. Fremtidig syklus og tidspunkt for behandling i løpet av valgperioden har vært et tema som ordføreren har drøftet internt.

Som eierrepresentant mener ordføreren at det er en klar fordel å ha en eierskapsmelding med føringer for hvordan rollen skal ivaretas. Selv om det ikke har vært noen spesielle saker for Kriresenteret, peker han på at det uansett er betryggende å ha et slikt grunnlag i bunn. I tillegg vil en oppdatert eierskapsmelding gi en nyttig oversikt over eierskap og selskapsstrukturer.

3.2.4 Revisors vurdering

- Selskapsavtalen for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS tilfredsstiller kravene til innhold etter IKS-loven.
- Gjeldende selskapsavtale har blitt behandlet og vedtatt av kommunestyret i Tydal. Revisor har imidlertid merket seg at dette skjedde nesten ett og et halvt år etter representantskapets behandling. Dette skyldtes en forglemmelse fra selskapets side, men etter revisjonens vurdering bør kommunens eierrepresentant holde et øye med at slike saker blir fulgt opp. Vi har også merket oss at selskapet ikke har mottatt vedtak for den reviderte selskapsavtalen fra alle de andre eierkommunene, og at denne avtalen ikke er signert. Revisor legger til grunn at manglene blir fulgt opp fra selskapets side.
- Kommunestyret har ikke behandlet noen eierskapsmelding i inneværende valgperiode, og har så langt dermed ikke innfridd kravet i kommuneloven.
- Eierskapsreglementet fra 2016 har ingen omtale av Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS. Dette synliggjør behovet for å revidere styringsdokumentet.

3.3 Eierrepresentasjon

3.3.1 Problemstilling

«Utøves eierskapet i tråd med IKS-loven og kommunestyrets føringer?»

3.3.2 Revisjonskriterier

- Kommunestyret skal i henhold til IKS-loven oppnevne medlem og varamedlem til selskapets representantskap for fire år.
- Kommunestyret bør følge KS-anbefalingen om å oppnevne sentrale folkevalgte som eierrepresentanter.
- Det bør etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentanten.
- Eierstyringen skal utøves gjennom deltakelse i selskapets representantskapsmøter.
- Representantskapet skal behandle selskapets budsjett, økonomiplan, årsberetning og regnskap, samt andre saker pålagt av IKS-loven.

Revisjonskriteriene og kildene til disse er beskrevet nærmere i vedlegg 1.

3.3.3 Funn

Oppnevning av medlem til representantskapet

I kommunens eierskapsreglement fra 2016 heter det:

«Der det er representantskap oppnevner kommunestyret medlemmer i sin konstitusjon»

Etter valget i 2019 ble ordføreren oppnevnt som medlem i representantskapet til Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS for perioden 2019-2023. Varaordføreren ble oppnevnt som varamedlem.¹⁰

Også i andre interkommunale selskaper var det ordføreren som ble oppnevnt. For andre selskapsformer følger det av kommunens delegeringsreglement at ordføreren representerer Tydal kommune i generalforsamlinger og årsmøter med mindre ingen andre er spesielt oppnevnt.¹¹ Ordføreren har ifølge dette reglementet rett til å bemyndige andre til å delta.

Kommunikasjon mellom kommunestyret og eierrepresentanten

Kommunens eierskapsreglement fra 2016 har ingen generell beskrivelse av kommunikasjonen mellom eierrepresentanten og kommunestyret. Etersom Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS ikke er omtalt i reglementet, er det heller ikke gitt noen spesielle føringer knyttet til dette selskapet.

Ordføreren forteller at innkallinger til representantskapsmøtene og protokollene fra disse legges fram som referatsak til kommunestyret. Eventuelle diskusjoner om eierskap skjer gjerne i formannskapet. Ordføreren pleier ikke å drøfte med andre hvordan han skal forholde seg i ordinære og kurante saker. I hans tid som eierrepresentant har det ikke vært annet enn slike saker for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS. Dersom eierorganet skal behandle saker som innebærer store endringer, blir det fremmet en egen politisk sak. Noe som ville blitt gjort dersom det var aktuelt for Kriesesenteret. Ordføreren anser det som viktig å ha god ryggdekning når ukurante saker skal behandles i eierorganene.

Tydal kommune har ikke noen formelt beskrevet grense for hva som regnes som en kurant eller ukurant sak i et eierorgan. Ordføreren mener at praksis likevel fungerer godt. Han vurderer selv om det skal settes opp forutgående politisk sak eller ikke. Han forteller at det i saker med økonomiske konsekvenser for kommunen ikke skal mye til før det fremmes sak, og at selskapene også bidrar i vurderingen av om dette bør gjøres.

¹⁰ Kilde: Tydal kommune: valg av nemnder og utvalg 2019-2023. Dokument av 07.11.2019.

¹¹ Delegeringsreglement vedtatt av Tydal kommunestyre i sak 60/21 den 21.10.21, pkt 8.2.

Representantskapsmøter

Det blir gjennomført to representantskapsmøter i året. Revisjonen har fått oversendt innkallinger, sakslister og protokoller fra selskapet.

Tabell 5. Representantskapets behandling av lovpålagte saker de to siste årene

Sak	21.05.21	01.11.21	07.04.22	08.11.22
Årsregnskap	x		x	
Årsberetning	x		x	
Budsjett		x		x
Økonomiplan		x		x

Kilde: Protokoller fra representantskapsmøter i Nord-Trøndelag Kriesenter IKS

I ordførerens tid som eierrepresentant har det bare vært avholdt videomøter. Ifølge selskapets daglige leder har Tydal kommune vært representert i alle representantskapsmøtene som har blitt avholdt i perioden 2020 til 2022. Deltakelse blir registrert gjennom opprop i starten av møtet.

I protokollene fra møtene er det angitt hvor mange medlemmer som deltok, og hvor mange kommuner som var representert. Det har ikke vært angitt hvilke representanter og kommuner dette var. Ifølge selskapets daglige leder kom det innspill etter det siste representantskapsmøtet om at deltakerlisten burde tas inn i protokollen, og protokollen ble derfor sendt på nytt med navn på deltakerne. Selskapet vil legge om praksis også for fremtiden.

3.3.4 Revisors vurdering

- Tydal kommune ivaretar kravet i IKS-loven om at kommunestyret selv skal oppnevne medlem og varamedlem til representantskapet for fire år.
- Kommunen følger KS-anbefalingen om at sentrale folkevalgte bør oppnevnes som eierrepresentanter.
- Kommunikasjonen mellom eierrepresentanten og kommunestyret praktiseres på en forutsigbar måte. Revisjonen savner imidlertid retningslinjer for når eierrepresentanten må innhente særskilt mandat for saker som skal behandles i eierorganet.
- Revisjonen har fått bekreftet at Tydal kommune har vært representert i representantskapsmøtene de tre siste årene. Revisjonen har merket seg som positivt at selskapet vil endre sin praksis, og føre deltakerlisten inn i protokollene.
- Selskapet har etablert rutiner for at lovpålagte saker etter IKS-loven blir behandlet i representantskapet.

3.4 Eierens kommunikasjon med selskapet

3.4.1 Problemstilling

«Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring?»

3.4.2 Revisjonskriterier

- Det bør gjennomføres jevnlig eiermøter mellom selskapet og eierne.
- Kommunestyret bør få en årlig rapport om status i selskapet.

Revisjonskriteriene og kildene til disse er beskrevet nærmere i vedlegg 1.

3.4.3 Funn

Eiermøter

Daglig leder i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS opplyser at det ikke har vært avholdt eiermøter mellom selskapet og eierne de tre siste årene. Alle møter har skjedd i form av formelle representantskapsmøter. Dette blir bekreftet av ordføreren for Tydal sin del, og han opplever også at de andre eierkommunene forholder seg til formelle fora i dialogen med selskapet. Ordføreren har ingen befatning med selskapet som tjenesteyter, og legger til grunn at slik dialog blir ivaretatt på administrativt nivå. Han oppfatter i denne sammenheng Kriesesenteret sin aktivitet som spesiell, siden så mye av virksomheten er unntatt offentlighet.

Rapportering til kommunestyret

For selskap som er gruppert under «viktige tjenenester» i kommunens eierskapsreglement, er det angitt at foretakenes årsmelding, regnskap, revisjonsberetning og protokoller fra øverste styringsorgan skal være referatsaker for kommunestyret. Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS er ikke omtalt i reglementet, og det er dermed uklart om selskapet er omfattet av denne bestemmelsen.

Ifølge ordføreren inngår selskapets årsmelding og regnskap som en del av referatsakene fra representantskapsmøtene som går til kommunestyret. Kommunen gir tilskudd til Kriesesenterets drift, og virksomheten inngår dermed også som en del av kommunens budsjettbehandling.

Kriesesenteret har ikke vært i kommunestyret og presentert seg eller gitt noen orienteringer. Ordføreren opplever ikke at kommunestyret aktivt etterspør slik generell informasjon, hverken om dette selskapet eller andre. De gangene det etterspørres, inviteres representanter fra det aktuelle selskapet for å holde en orientering. Ordføreren peker samtidig på at representantene

er mer aktive med å stille konkrete spørsmål når det er spesielle problemstillinger om selskapene.

3.4.4 Revisors vurdering

- Anbefalingen fra KS om å supplere møter i representantskapet med mer uformelle eiermøter blir ikke fulgt opp. Utfra virksomhetens art og kommunens eierandel, har revisjonen forståelse for at eiermøter ikke blir prioritert for dette selskapet.
- Regnskap og årsberetning for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS blir gjort tilgjengelig for kommunestyret som referatsak. Vurdert opp mot selskapets betydning for Tydal kommune, ivaretar dette etter revisors mening KS-anbefalingen om at kommunestyret bør få en årlig rapport om selskapets status.

3.5 Utvelgelse og valg av styre

3.5.1 Problemstilling

«Skjer utvelgelsen og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?»

3.5.2 Revisjonskriterier

- Selskapets styre skal velges av representantskapet.
- Selskapsavtalen bør ha en bestemmelse om bruk av valgkomité.
- Valgkomitéen bør ha retningslinjer for styrets sammensetning og kompetanse.
- Mulige rollekonflikter ved valg av styre bør vurderes.

Revisjonskriteriene og kildene til disse er beskrevet nærmere i vedlegg 1.

3.5.3 Funn

Styrevalg

I §7 i selskapsavtalen for Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS er det angitt at styrevalg skal gjøres av representantskapet. Styret for selskapet velges for fire år om gangen, og følger kommunestyrenes valgperioder. Representantskapet valgte styre sist gang i sak 4/19 den 26.11.2019, herunder styreleder, nestleder og personlige varamedlemmer.

I selskapsavtalen heter det:

«Representantskapet nedsetter en valgkomité bestående av 3 medlemmer, hvorav en skal være leder, som fremmer innstilling til styrets sammensetning for representantskapet. Valgkomitéen skal fremme innstilling til representantskapet i alle saker som angår valg og godtgjørelser».

Valget av representantskapets leder og nestleder, samt valget av selskapets styre, styreleder og varamedlemmer for perioden 2019-2023 ble alle foretatt etter skriftlig innstilling fra valgkomitéen¹². Ny valgkomité for perioden 2019-2023 ble nedsatt i sak 2/19 den 26.11.19.

Styresammensetning

Tydal kommunes eierskapsreglement fra 2016 har en føring for hvordan selskapenes styrer skal settes sammen:

«Det samlede styrets kompetanse vektlegges. Kun der foretakets formål er av en slik art vektlegges geografisk eller politisk tilhørighet hos styremedlemmer»

Revisjonen har forespurt selskapet om valgkomitéen har noen instruks eller retningslinjer for arbeidet sitt. Daglig leder har informert om at det ikke er fastsatt retningslinjer utover det som er beskrevet i selskapsavtalen.

Ordføreren forteller at retningslinjer for valgkomitéen ikke har vært noe tema i hans tid i representantskapet. Så lenge det fungerer så godt som det gjør, har ikke dette vært en aktuell problemstilling. Selv om dette ikke er noe han savner, ser ordføreren samtidig at det kan være lurt å være i forkant gjennom noen retningslinjer.

Ordføreren har ikke opplevd å bli kontaktet av valgkomitéen, og har dermed ikke vært involvert i prosessen rundt sammensetningen av styret. Han er med på representantskapets valg av valgkomité, og forteller at han stoler på at de gjør jobben sin. Han har heller ikke noe ønske om å bli involvert i denne prosessen.

Mulige rollekonflikter

Styret skal ivareta selskapets interesser, mens kommunale politikere og ledere skal ivareta kommunens. Å inneha begge rollene kan medføre rollekonflikter og mulig inhabilitet. I kommunens eierskapsreglement heter det om deltakelse i styrende organer:

«Ved styrevalg skal det av habilitetsårsaker unngås at samme person som representerer i overordnet organ er styremedlem. Av samme grunn er det uheldig at medlemmer av kommunestyret, kontrollutvalg og ansatte ledere er styremedlem.»

¹² Sakene 3/19 og 4/19 i representantskapets møte den 26. november 2019.

Tydal kommune har ingen styremedlemmer eller varamedlemmer til styret i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS.

Av de fem faste styremedlemmene som er valgt av representantskapet, er det fire kommunale ledere fra de andre eierne. Styrelederen er daglig leder for et interkommunalt selskap. Blant varamedlemmene er det én kommunedirektør og tre andre kommunale ledere. Ordføreren forteller at han forventer at disse klarer å skille rollene sine, og legger til grunn at de ikke utnytter posisjonene til egne kommuners fordel. Han peker på at selskapet har behov for deres kompetanse, og at dette ikke er noe økonomisk motivert utbytteselskap. I motsatt fall kunne vurderingen hans vært annerledes.

3.5.4 Revisors vurdering

- Kravet i IKS-loven om at styret skal velges av representantskapet blir fulgt.
- KS-anbefalingen om at selskapsavtalen bør ha en bestemmelse om valgkomité er oppfylt.
- Representantskapet har ikke fastsatt noen retningslinjer for valgkomitéens arbeid. Etter revisors vurdering kunne slike retningslinjer bidratt til å styrke kommunens eierstyring.
- Tydal kommune har retningslinjer som sier at det er uheldig at styremedlemmer sitter i kommunestyret eller er kommunale ledere. Dette blir etterlevd i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS for kommunens del. Når eierorganet velger styremedlemmer, bør det også være bevissthet om mulige rollekonflikter hos de andre eierkommunene. Etter revisjonens vurdering er kommunens eierrepresentant tilstrekkelig bevisst på dette.

4 HØRING

En foreløpig rapport ble sendt på høring til ordføreren i Tydal kommune og Nord-Trøndelag Kriesenter IKS den 20. desember 2022. Selskapet ønsket ikke å komme med noen høringsuttalelse.

Høringssvaret fra ordføreren av 13. januar 2023 er tatt inn i vedlegg 2.

5 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

5.1 Konklusjon

Hovedproblemstillingen i denne rapporten er om kommunen utøver eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS i tråd med kommunestyrets vedtak, lovkrav og etablert normer for god eierstyring.

Revisjonen konkluderer med at eierstyringen i hovedsak utøves i tråd med disse kravene. Undersøkelsen er avgrenset til fire delproblemstillinger med utdyping av hovedkonklusjonen.

Har kommunestyret lagt føringer for hvordan eierskapet skal utøves?

Revisjonen konkluderer med at dette er mangelfullt, ettersom Tydal kommune ikke har noen oppdatert eierskapsmelding. Eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS er ikke omhandlet i eierskapsreglementet fra 2016, og kommunen har så langt ikke oppfylt lovkravet om å behandle og vedta en eierskapsmelding minst én gang i valgperioden. Kravet om at kommunestyret selv skal vedta selskapsavtaler for interkommunale selskaper er derimot innfridd.

Utøves eierskapet i tråd med IKS-loven og kommunestyrets føringer?

Eierskapet i Nord-Trøndelag Kriesesenter utøves i tråd med IKS-loven. Dette bygger revisjonen på at kommunestyret har oppnevnt eierrepresentant, at myndigheten som eier utøves gjennom deltakelse i representantskapets møter, og at representantskapet har behandlet lovpålagte saker. I tillegg har vi merket oss som positivt at KS-anbefalingen om at sentrale folkevalgte bør oppnevnes som eierrepresentant, er oppfylt.

Ettersom selskapet ikke er omfattet av eierstrategien fra 2016, har ikke kommunestyret gitt noen særskilte føringer for utøving av eierskapet. Revisjonen er imidlertid innforstått med at den marginale eierandelen og beskjedne betydningen for kommunens oppgaveløsning ikke gir grunn til stor oppmerksomhet rundt selskapet. Sett i denne sammenhengen mener vi at dialogen mellom eierrepresentant og kommunestyre blir tilstrekkelig ivaretatt. Revisjonen savner imidlertid noen generelle retningslinjer for hvor langt eierrepresentantens myndighet strekker seg dersom eierorganet skal behandle saker av uvanlig karakter, og når det eventuelt må innhentes særskilt mandat.

Er kommunikasjonen mellom eieren og selskapet i tråd med prinsippene for god eierstyring?

Sett i forhold til selskapets betydning for Tydal kommune, mener revisjonen at kommunikasjonen med selskapet er i tråd med prinsippene for god eierstyring.

Som et virkemiddel for god eierstyring anbefaler KS at formelle møter i eierorganene blir supplert med mer uformelle eiermøter. Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS har ikke tradisjon for slike møter, og revisjonen har forståelse for at Tydal kommune ikke har sett et slikt behov for sin egen del. Vi mener også at rutinene for å gjøre årsmeldinger og årsregnskap tilgjengelig via referatsaker for kommunestyret på en tilstrekkelig måte ivaretar anbefalingen om selskapsrapportering til eieren.

Skjer utvelgelsen og valg av styremedlemmer i tråd med lovkrav og anbefalinger?

Revisjonen konkluderer med at lovkrav og anbefalinger fra KS i hovedsak blir etterlevd. Det er nedfelt i selskapsavtalen at styremedlemmer skal oppnevnes av representantskapet etter innstilling fra en valgkomité. Eierskapsreglementet for Tydal kommune har klare føringer for å forhindre inhabilitet og rollekonflikter for styremedlemmene.

Representantskapet har ikke fastsatt noen retningslinjer for valgkomitéens arbeid. Etter revisors mening kunne slike retningslinjer bidratt til å styrke kommunens eierstyring. Uten at det har direkte betydning for Tydal kommune, har revisjonen også merket seg at andre eierkommuner har styremedlemmer i Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS med dobbeltroller.

5.2 Anbefalinger

Revisjonen anbefaler Tydal kommune å

- behandle en eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommuneloven før utløpet av valgperioden.
- vurdere behovet for å fastsette retningslinjer for hvilke typer saker som må behandles i kommunestyret før de skal vedtas i selskapenes eierorgan.
- vurdere om det bør kreves retningslinjer for valgkomitéens arbeid i selskaper hvor kommunen har eierinteresser.

KILDER

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). LOV-2020-06-23-97

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven). LOV-1999-01-29-6

Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterloven). LOV-2009-16-19-44

Ot.prop. nr 53 (1997-1998) Om lov om interkommunale selskaper

Kommunal- og distriktsdepartementet: Høringsnotat av 25.05.22 om endring av IKS-loven

KS: Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll (2020)

Nord-Trøndelag Krisesenter IKS:

Årsberetning og årsregnskap 2021.

Hjemmeside: www.krisesenteret-nt.no.

Selskapsavtaler av 20.11.2015 og 26.11.2019.

Innkallinger, sakslister og protokoller fra representantskapsmøter.

E-poster fra daglig leder av 18.11.22, 05.12.22 og 06.12.22

Tydal kommune:

Kommunestyrets sak 80/16 av 06.10.2016

Kommunestyrets sak 32/21 av 29.04.2021

Eierskapsreglement vedtatt 06.10.2016

Valg av nemnder og utvalg 2019-2023. Dokument datert 07.11.2019

Delegeringsreglement vedtatt av kommunestyret i sak 60/21 den 21.10.2021

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres når virksomheten eller tjenesten skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god eierstyring setter grenser for hvor mye kommunen som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapets virksomhet. Aktivt eierskap innebærer at de folkevalgte bruker de mulighetene styringssystemene gir til å utøve eierstyring.

Revisjonskriteriene for eierskapskontroll er utledet fra kommuneloven, IKS-loven og KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll. KS sine anbefalinger er ikke obligatoriske, men er uttrykk for god praksis for kommunal eierstyring. De er dermed relevante kriterier å vurdere kommunens praksis mot.

Kommunestyrets føringer for eierskapet

For interkommunale selskaper sier IKS-loven at det skal opprettes en selskapsavtale. Kommunestyret i de deltakende kommunene skal selv vedta avtalen. Selskapsavtalen skal som minimum angi følgende:

1. Selskapets foretaksnavn
2. Angivelse av deltakerne
3. Selskapets formål
4. Den kommunen der selskapet har sitt hovedkontor
5. Antall styremedlemmer
6. Deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet
7. Den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsdel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen
8. Antall medlemmer i representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner
9. Annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen

Endringer av minimumsbestemmelsene i selskapsavtalen skal vedtas av deltakernes kommunestyre. Andre endringer vedtas av representantskapet med minst to tredjedels flertall.

Kommunelovens kapittel 26 har bestemmelser om eierstyring. Det er et lovkrav at kommunen minst én gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding, og denne skal vedtas av kommunestyret selv. Eierskapsmeldingen skal inneholde¹³:

- a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- b) en oversikt over selskaper, kommunale og fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i.
- c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomheter nevnt i bokstav b.

KS-anbefaling nummer fem sier at kommunen bør revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig. Selskapsavtalen og eierskapsmeldingen er eksempler på styringsdokumenter. KS anbefaler at strategi- og styringsdokumenter fra eierne, som alle selskapene må forholde seg til, revideres med jevne mellomrom. Dette kan eksempelvis dreie seg om miljøpolicy, åpenhetsprofil eller mål om lokale utviklingstiltak. Slike dokumenter er ikke lovfestet, men kan være en del av eierstyringen.

Dette gir følgende kriterier:

- Det skal foreligge en selskapsavtale vedtatt av kommunestyret som tilfredsstillende kravene i IKS-loven.
- Kommunestyret må behandle en eierskapsmelding som tilfredsstillende kommunelovens minstekrav minst én gang i valgperioden.
- Kommunen bør følge KS sin anbefaling om jevnlig å revidere styringsdokumentene som regulerer styringen av selskapet.

Eierrepresentasjon

Ifølge IKS-lovens § 6 skal samtlige deltakere være representert med minst én representant oppnevnt av kommunestyret i vedkommende kommune. Det skal oppnevnes minst like mange varamedlemmer som medlemmer. Medlemmer av representantskap i et interkommunalt selskap er valgt av kommunestyret etter kommunelovens regler, og i motsetning til aksjeloven, kan ikke andre møte etter fullmakt. Det bør derfor oppnevnes et tilstrekkelig antall

¹³ Kommunelovens § 26-1, 2. ledd.

varamedlemmer, slik at det ikke oppstår tilfeller der en eierkommune ikke er representert. Dersom det ikke er bestemt noe annet i selskapsavtalen, er valgperioden fire år.

KS-anbefaling nummer sju sier at det bør etableres forutsigbare kommunikasjonslinjer mellom kommunestyret og eierorganet, og at dette bør forankres i eierskapsmeldingen. Av forarbeidene til IKS-loven fremgår det at medlemmer i representantskapet representerer sine respektive kommuner i selskapsforholdet, og at vedkommende kommune har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet. Når eierrepresentanten er en sentral folkevalgt, vil det bidra til å forenkle saksbehandlingen.

Representantskapet er selskapets øverste myndighet. Deltakerne i et interkommunalt selskap utøver sin myndighet gjennom dette organet. Det betyr at deltakerne ikke har noen rett til å gi instruksjoner til selskapet utenom representantskapsmøtene. Gjennom IKS-loven er representantskapet tillagt flere oppgaver enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. Herunder at representantskapet skal behandle regnskap, budsjett og økonomiplan, samt vedtak om salg eller pantsetting av fast eiendom eller større investeringer. Deltakerne i et interkommunalt selskap hefter ubegrenset for deltakerandelen av selskapets forpliktelser, med mindre noe annet går frem av selskapsavtalen.

Dette gir følgende kriterier:

- Kommunestyret skal i henhold til IKS-loven oppnevne medlem og varamedlem til selskapets representantskap for fire år.
- Kommunestyret bør følge KS-anbefalingen om å oppnevne sentrale folkevalgte som eierrepresentanter.
- Det bør etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentanten.
- Eierstyringen skal utøves gjennom deltakelse i selskapets representantskapsmøter.
- Representantskapet skal behandle selskapets budsjett, økonomiplan, årsberetning og regnskap, samt andre saker pålagt av IKS-loven.

Eierens kommunikasjon med selskapet

Eiermøter er ikke lovregulert, og er bare en uformell arena hvor det ikke treffes vedtak. KS sine anbefaling nummer seks er at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Eiermøter er møte mellom representanter fra eierne, styrer og daglig leder.

KS-anbefaling nummer fire handler om at kommunestyret årlig bør få en rapport om status i selskapene. Det betyr at man ikke nødvendigvis trenger å behandle hele eierskapsmeldingen med prinsipper og formål, men kan behandle den delen som omhandler status i selskapene.

Dette gir følgende kriterier:

- Det bør gjennomføres jevnlige eiermøter mellom selskapet og eierne.
- Kommunestyret bør få en årlig rapport om status i selskapet.

Utvelgelse og valg av styre

Ifølge IKS-loven skal selskapet skal ha et styre på minst tre medlemmer. Dersom de ansatte skal velge styremedlem etter loven, skal styret ha minst fem medlemmer. Med unntak for ansattrepresentant, skal styret velges av representantskapet. Med mindre noe annet er fastsatt i selskapsavtalen, er det representantskapet som velger styreleder og nestleder. Kjønnbalanse er et lovkrav.

KS sin anbefaling nummer ti sier at ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomité. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomitéen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene. I tillegg anbefales det at det utarbeides retningslinjer for valgkomitéens arbeid, at komitéen har en dialog med styret før forslag fremmes, og at valgkomitéen begrunner sine forslag.

KS-anbefaling nummer ni sier at eier bør sørge for god sammensetning og kompetanse i styret. Gjennom selskapets eierorgan bør eier sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset selskapets formål og virksomhet. Spørsmålet om habilitet bør også vurderes, og det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene. Kompetansebehovet kan ta utgangspunkt i selskapets formål, langsiktige strategier for selskapet, og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene. Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring.

KS-anbefaling nummer 15 handler om rutiner for vurdering og håndtering av habilitet. Forvaltningsloven fastslår at en person er inhabil når han er styremedlem i et selskap som er part i saken. Dersom folkevalgte eller ansatte i kommunen skal velges til styremedlemmer, bør man vurdere hvor ofte vedkommende bli inhabil. Dersom dette kan skje ofte, bør det vurderes om det blir uhensiktsmessig å velge denne personen til styremedlem.

Dette gir følgende kriterier:

- Selskapets styre skal velges av representantskapet.
- Selskapsavtalen bør ha en bestemmelse om bruk av valgkomité.
- Valgkomitéen bør ha retningslinjer for styrets sammensetning og kompetanse.
- Mulige rollekonflikter ved valg av styre bør vurderes.

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Tydal 13.01.23

Høringssvar på høringsrapport Nord-Trøndelag Krisesenter IKS

Viser til høringsrapport Nord- Trøndelag Krisesenter AS.

Den fremlagte høringsrapporten svarer ut intervjurunden RM revisjon Midt- Norge har hatt med undertegnende.

Som omtalt i rapporten er ikke eierskapsmeldingen behandlet hittil i 4 års perioden, men dette har administrasjonen kontroll på, og den vil bli behandlet før neste valg.

Det beste hadde vært første året i perioden, men omstendighetene med Covid førte til utsettelse av behandlingen.

Krisesenterets rolle i forhold til offentlighet, medfører at ordfører har liten innsikt i selve driften av senteret. Vår lave eierandel på 0,5% medfører heller ikke til det store engasjementet.

Til opplysning er det nå avtalt et besøk på Krisesenteret, Verdal, den 19.01.23 med deltakere fra både politisk og administrasjonen, som forhåpentligvis gir oss en bedre innsikt i senteret.

For ordfører har det vært nyttig med denne revisjonen. Det setter fokus på kommunens totale eierskap og skjerper vår rolle som ansvarlig eier.

Har ingen bemerkninger utover de kommentarer jeg her har gitt angående rapporten.

Med hilsen

Jens Arne Kvello

ordfører

Tydal kommune

Tydalsvegen 125, 7590 Tydal

Tlf. 73 81 59 00 Mob. 952 95 906

jens.arne.kvello@tydal.kommune.no

www.tydal.kommune.no www.sylan.no

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no